

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2018–2019

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Markéta Hájková

**Právo na vzdělání v České republice z pohledu recentní
právní úpravy**

Praha 2019

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jiří Víšek

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2018–2019

BACHELOR THESIS

Markéta Hájková

**The right to education in the Czech Republic from the
perspective of recent legislation**

Prague 2019

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jiří Víšek

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 4. 2. 2019

Markéta Hájková

Poděkování

Děkuji Mgr. Jiřímu Víškovi za připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce s názvem „Právo na vzdělání v České republice z pohledu recentní právní úpravy“ se zabývá v obecné rovině definicí a vymezením lidských práv se zaměřením na problematiku práva na vzdělání, a to nejen z pohledu legislativního rámce České republiky, ale zejména systémem vzdělávání, jehož prostřednictvím je toto zaručené právo na vzdělání zajištěno. Úvod bakalářské práce je věnován exkurzu do vývoje základních lidských práv a s tím souvisejícího práva na vzdělání, jeho definici a význam, včetně jeho historických a společenských souvislostí. Práce dále popisuje a analyzuje současný systém vzdělávání v České republice a jeho koncepční a klíčové dokumenty obsahově navazující na normotvorný proces a přijetí příslušných právních úprav. Samostatnou kapitolu práce tvoří odvětví vzdělávání dospělých se všemi jeho specifiky a postupy, jimiž se liší od vzdělávání dětí a mládeže. Závěr bakalářské práce je zaměřen na analýzu teoretických východisek vzdělávání ve všech oblastech a jejich uplatňování v praxi.

Klíčová slova

Evropská unie, lidská práva, Listina základních práv a svobod, prameny práva, systém vzdělávání, vzdělání, vzdělávání dospělých

Annotation

The bachelor thesis titled „The right to education in the Czech Republic from the perspective of recent legislation“ deals with the definition generally and definition of human rights, focusing on the issue of the right to education, not only from the point of the legislative framework of the Czech Republic but also, through which this guaranteed right to education is ensured. The introduction of the bachelor thesis is devoted to the excursion into the development of fundamental human rights and the related right to education, its definition and meaning, including its historical and social context. The work also describes and analyzes the current system of education in the Czech Republic and its conceptual and key documents, which are linked to the normative process and the acceptance of relevant legal regulations. A separate chapter of the work is about the adult education sector with all its specifics and practices that differ from the education of children and youth. The conclusion of the bachelor thesis is focused on the analysis of the theoretical basis of education in all areas and their application in practice.

Keywords

Adult education, Charter of Fundamental Rights and Freedoms, education, education system, European Union, human rights, sources of law

ÚVOD.....	8
1 ZÁKLADNÍ LIDSKÁ PRÁVA A JEJICH VÝVOJ.....	10
1.1 Právo na vzdělání - definice a význam	14
2 PRAMENY PRÁVA NA VZDĚLÁNÍ	16
2.1 Mezinárodní právní prameny	17
2.2 České právní prameny	19
3 SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ V ČR	24
3.1 Předškolní vzdělávání	24
3.2 Základní vzdělávání	25
3.3 Střední vzdělávání.....	28
3.4 Vyšší odborné vzdělávání	31
3.5 Další vzdělávání.....	32
4 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	33
4.1 Celoživotní učení	38
4.2 Profesní vzdělávání dospělých.....	43
ZÁVĚR	46
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	48
SEZNAM ZKRATEK	51
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	52

ÚVOD

Lidská práva obecně jsou v současné době velice diskutovaným tématem. Problematika lidských práv je celosvětové téma, jenž se dotýká i České republiky. Právo na vzdělání je jedno ze základních sociálních práv, mezinárodně platné a uznávané, které však nachází velké rozdíly mezi ideálním stavem a tím skutečným. Z tohoto důvodu považuji zvolené téma bakalářské práce „Právo na vzdělání v České republice z pohledu recentní právní úpravy“ za zajímavé a hodné pozornosti.

V první kapitole se autorka zabývá základními lidskými právy a taktéž jejich vývojem, tedy pohled na historický posun v pojetí lidských práv z hlediska přístupu společnosti i listinného zaručení těchto práv. Rozvádí blíže právo na vzdělání, které je nějak definováno a vysvětluje jeho význam pro společnost i jedince.

Druhá kapitola obsahuje výčet pramenů lidských práv všeobecně, jak z pohledu mezinárodního, tak v rámci České republiky. Poté se zaměřuje na konkrétní dokumenty obsahující lidská práva, i zkoumané sociální právo – právo na vzdělání. V podání Evropské unie se jedná zejména o Všeobecnou deklaraci lidských práv, Listinu základních práv a svobod EU a dále o Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Z pohledu české legislativy popisuje především Ústavu České republiky a Listinu základních práv a svobod České republiky.

Následující část práce zkoumá blíže problematiku vzdělání v České republice, přesněji český systém vzdělávání, jak, kde a s jakým výsledkem vzdělávání probíhá. Kapitola je rozdělena do více podkapitol podle stupně vzdělání, kterého lze v České republice dosáhnout. Uvedený popis struktury vzdělávání v České republice poté vychází z platné legislativy, zejména ze školského zákona, jenž je v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Na závěr práce se zaměřuji na specifickou oblast vzdělání a vzdělávání, kterou je vzdělávání dospělých. Andragogika je dnes vyhledávané téma, které se čím dál více dostává do povědomí lidí. Každý se potřebuje vzdělávat, ideálně po celý život, proto se v jedné části vysvětluje pojem celoživotního učení a jeho konceptu a významu pro

jedince. Další část se zaměřuje na vzdělávání v určitém období lidského bytí, tedy období, kdy je ekonomicky aktivní. Jedná se o téma profesního vzdělávání dospělých, jenž ukazuje možnosti vzdělávání se z hlediska profese a jeho významu pro pracovní trh a uplatnění se na něm.

Účelem celé práce je určitá exkurze do problematiky lidských práv a práva na vzdělání jako současného celosvětového problému. Kromě legislativního vymezení se v práci objevují vlastní názory na dané téma, vycházející z praxe, jelikož každý je součástí vzdělávání a se vzděláním se v různých formách setkává. Porovnání legislativy a vlastních zkušeností poté vede k závěrům, které ukážou, zda se realita přibližuje ideálnímu stavu, či jsou patrné nedostatky, na nichž by se mělo dále pracovat.

1 ZÁKLADNÍ LIDSKÁ PRÁVA A JEJICH VÝVOJ

Vývoj základních práv a svobod sahá do hluboké minulosti. Pojem „lidská práva“ se v určitých náznacích objevuje již na počátku existence organizovaných lidských společností. Počínaje obdobím řeckých městských států, kde vznikala tvorba zárodečných forem politických práv, přes křesťanství, které je spojeno s rozvojem sociálních práv jednotlivce a sociálního státu, až po středověkou feudální společnost, jíž charakterizuje stavovský stát.¹

Právě v tomto období vznikla Magna Charta Libertatum (Velká listina svobod), která od panovníků vyžadovala respektování zákonných procedur a akceptování, že jeho rozhodování bude omezeno zákonem, přičemž zakotvovala, kromě jiného, právo na soudní ochranu i zákaz zbavení se majetku.

Vznik významných právních dokumentů je spjat s Anglií 17. století, kde v tomto období probíhaly revolty, jež představovaly především boj parlamentu proti králi, které vyústily vydáním dokumentu Bill of Rights (Listina práv), která zakotvuje např. petiční právo, právo svobodných voleb či určité záruky při vykonávání trestního soudnictví.

V 18. století v průběhu americké revoluce dozrávají myšlenky humanismu a demokracie, které se odráží v množství listin, mj. Virginská deklarace (Virginia Declaration of Rights), která se již v té době jeví jako ucelený soubor lidských práv, tj. že všichni lidé jsou od přírody stejně svobodní a nezávislí, mají právo získávat majetek, mají právo usilovat o štěstí a bezpečí a dosáhnout jich. Nejznámějším a zásadním dokumentem je Prohlášení nezávislosti (Declaration of Independence), které deklaruje rovnost všech lidí od narození, uznává, že lidé vládou nezcizitelnými právy, kterým je právo na život, svobodu a vytváření osobního štěstí. Následně byla vydána Ústava Spojených států, jejíž součástí je od roku 1791 Listina práv (Bill of rights).²

V důsledku společenských zvrátů a revolučních procesů, z nichž nejzásadnější vliv na vývoj lidských práv měla francouzská revoluce, byla v Evropě Národním shromážděním přijata Deklarace práv člověka a občana, jenž obsahuje práva člověka,

---

¹ BLAHOŽ, Josef. *Úvaha o podstatě lidských a občanských práv*. Právník, 1998, č. 10, s. 874.

² Prvních deset dodatků k americké Ústavě.

kteřá označuje jako přirozená a nezczitelná, deklaruje svobodu a rovnost všech lidí a garantuje náboženskou svobodu a svobodu slova, a kromě toho nelze opominout i zakotvenou zásadu zákonnosti a presumpce nevinu.

Základní principy obsažené v Deklaraci práv člověka a občana přejímaly a dále rozvíjely reformy a revoluce v 19. a počátkem 20. století, které měnily charakter státu.³

Ve 20. století, kdy obě světové války poukázaly na vzájemnou provázanost dodržování lidských práv a míru, byla odhalena naléhavá potřeba lidská práva důsledně chránit, a to jak na mezinárodní, tak i vnitrostátní úrovni, v čehož důsledku se začaly po první světové válce prosazovat myšlenky spjaté s ochranou menšin, postavení žen a dětí, pracovních podmínek aj.

Moderní mezinárodněprávní ochrana lidských práv byla započata až na konci druhé světové války, čímž demokratické společnosti reagovaly na masové porušování lidských práv v jejím průběhu. Došlo k výraznému rozvoji mezinárodní ochrany lidských práv a jejich záruk. Tato vize představuje přesvědčení, že *„respektování lidských práv má úzkou spojitost s udržením a zajištěním mezinárodního míru a bezpečnosti.“*⁴

V roce 1945 byla vypracována Charta OSN, kterou signovalo celkem 51 států včetně Československa. Charta OSN si jako jeden ze stěžejních cílů zakotvila zachování základních lidských práv a svobod a spolupráci při jejich ochraně.

V roce 1948 přijalo a vyhlásilo Valné shromáždění OSN Všeobecnou deklaraci lidských práv, která se stala prvním mezinárodním uznáním práv a svobod každého člověka bez rozdílu kulturních a náboženských kořenů, rasy, pohlaví či místa původu. Všeobecná deklarace však není mezinárodní smlouvou, a ačkoli má pouze doporučující povahu, je nejznámějším a nejcitovanějším dokumentem z oblasti lidských práv, postrádá však jakékoli kontrolní mechanismy.

Po přijetí Všeobecné deklarace pokračovaly práce OSN na přijetí Paktu, jejichž výsledkem byl závěr, že bude přijat jeden dokument zaměřený na občanská a politická

---

³ PAVLÍČEK, Václav. *Občanská a lidská práva*. Praha: Aleko, 1992, s. 6–12. Prameny a nové proudy právní vědy.

⁴ POTOČNÝ, Miroslav, ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné: zvláštní část*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 93. ISBN 80-7179-536-4.

práva, druhý pak na práva hospodářská, sociální a kulturní. Valným shromážděním Organizace spojených národů byly oba Pakty v roce 1966 schváleny, v platnost však vstoupily až o deset let později.⁵ Rozdílem od Všeobecné deklarace je, že Pakty se neobracejí přímo k jednotlivci, ale vůči státům.

Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech je podstatně obsáhlejší než Všeobecná deklarace, na kterou navazuje. Uznává právo na práci, právo na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky, právo na sociální zabezpečení, právo na vzdělání aj. Realizace uvedených práv je závislá nejen na legislativním zakotvení v jednotlivých státech, ale rovněž na jejich finančních možnostech.

Významnou událostí v rámci Evropy bylo v roce 1945 založení Rady Evropy, kterou byl vytvořen evropský smluvní systém ochrany lidských práv. Základním pilířem tohoto systému je Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod a Evropská sociální charta.⁶

Ochrana základních práv a svobod v rámci Evropské unie se teprve vyvíjí. V roce 2000 byla v Nice slavnostně vyhlášena konečná verze Charty základních práv Evropské unie. Tento dokument, který byl přijat ve formě společné deklarace Evropského parlamentu, Rady a Komise, obsahuje nejrozsáhlejší katalog lidských práv na mezinárodní úrovni.

Významnou událostí z hlediska uzákonění základních práv a svobod bylo přijetí ústavního zákona č. 2/1991 Sb., kterým se uvozovala Listina základních práv a svobod, jež se v roce 1993 stala součástí ústavního pořádku České republiky. Zrušením trestu smrti v roce 1990 se Česká republika zařadila k předním civilizovaným zemím světa.⁷

Lidská práva je možné klasifikovat dle různých hledisek. Pokud jsou tříděna do tzv. generací, tak se prakticky jedná o pohled na historický vývoj přirozenoprávního základu lidských práv.

---

⁵ ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*. 2. dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003, s. 7. Beckova skripta. ISBN 80-7179-398-1.

⁶ ŠTRUMA, Pavel. *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*. 2. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 27. Beckova skripta. ISBN 80-7179-398-1.

⁷ GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří, ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. 3. vydání. Praha: Prospektum, 1999, s. 43–44. ISBN 80-7175-077-8.

Generace první je tvořena základními lidskými právy a svobodami (osobní práva) včetně politických práv. K právům individuálním (osobním) lze řadit právo na život, zákaz mučení a jiného nelidského či krutého zacházení, zákaz trestu smrti, osobní svobodu, nedotknutelnost obydlí, nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, svobodu pohybu a pobytu, svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání atd. Za práva politická považujeme svobodu projevu, právo petiční, sdružovací a shromažďovací právo, právo na informace, všeobecné a rovné volební právo, které se vykonává tajným hlasováním aj.

Za základní přirozená práva je běžně považována i podskupina práv národních a etnických menšin.

Druhá generace lidských práv je tvořena právy hospodářskými, sociálními a kulturními. Náleží k nim právo na spravedlivou odměnu za práci, právo na uspokojivé pracovní podmínky, právo na svobodnou volbu povolání, právo na ochranu zdraví, právo na vzdělání, právo na hmotné zabezpečení ve stáří aj.⁸

Třetí generace lidských práv je nazývána jako práva postindustriální společnosti, nejsou obsahově uzavřená a lze za ně považovat právo na příznivé životní prostředí, které je spolu s právem na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí, právo na mír, právo na ochranu informací před jejich zneužitím aj.

Vzhledem k tomu, v současné době je na rozsah lidských práv a svobod nazíráno jako na dynamický a s rozšiřující se tendencí, tak lze považovat za nutné uvědomění si možnosti předpokladu vzniku nových generací lidských práv.

---

⁸ ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Dimenze ochrany lidských práv v EU*. Praha: ASPI, 2003, s. 18–19. ISBN 80-86395-52-9.

1.1 Právo na vzdělání - definice a význam

Vzdělanost je považována za jednu ze základních hodnot společnosti. Vychází zejména z historického vývoje, kdy se v rámci Evropy rozvinulo několik různých národních vzdělávacích systémů, které vycházejí z odlišných principů a hodnotových paradigmat, jež odrážejí jak národní události, tak i politickou situaci dané doby. Pojetí vzdělání a jeho dostupnost se rovněž odvíjí od kultury dané země.

Právo na vzdělání patří do druhé generace lidských práv a je v Listině zařazeno mezi hospodářská, sociální a kulturní práva a je zaručeno každému.⁹ Vzhledem ke zjevné důležitosti vzdělání je toto právo zakotveno též v mnoha mezinárodních dokumentech. Důležité záruky práva na vzdělání obsahuje EÚLP v Dodatkovém protokolu č. 1, a taktéž v Úmluvě o právech dítěte. Právo na vzdělání upravuje také LZPEU, a další úmluvy přijaté na půdě Mezinárodní Organizace Práce nebo UNESCO.

K tomu, aby bylo právo na vzdělání v rámci společnosti naplňováno, je nezbytná existence dostatečného množství dostupných vzdělávacích institucí.

Každý má právo na vzdělání. Vzdělání by mělo odpovídat potřebám každého občana a jeho schopnostem, mělo by být dostupné a kvalitní, a směřovat k začlenění jedince do společnosti. Vzdělání je veřejnou službou, v níž profesionálové předávají své znalosti a dovednosti, a tím vytváří stavební kámen pro další život. Díky vzdělání může jedinec aktivně a informovaně využívat svá další práva a být tak tvůrcem vlastní budoucnosti. Rovný přístup ke vzdělání je tak zcela zásadní, a promítá se zejména u jedinců, kteří mají potřebu podpory ve vzdělávání, a to z jakéhokoli důvodu. Mají zvláště právo na taková opatření, která vyrovnají bariéry, jimž musí v přístupu ke vzdělání čelit.

S ohledem na to, že vzdělání je základním lidským právem, tak i jeho možnosti a způsoby poskytování se musí řídit určitými zásadami.

Základními zásadami lze vnímat určité minimální principy, které je nezbytné při vzdělávání uplatňovat, a se kterými by měla souviset jakákoli činnost spojená s jeho

---

⁹ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, *Článek 33*. Ostrava: Sagit, 1995, s. 20. ISBN 80-7208-587-5.

poskytováním. Tyto zásady mohou mít také právní charakter a náleží mezi ně mezinárodní úmluvy, které Česká republika přijala a ratifikovala, čímž se staly součástí právního řádu ČR. Základní pravidla, která z nich s ohledem na právo na vzdělání vyplývají, tak mají přednost před vnitrostátním zákonem, případně je nutné interpretovat zákonné normy tak, aby byly v souladu s tím, co říkají mezinárodní úmluvy o lidských právech.¹⁰

Pro jednotlivce je vzdělání cestou k hodnotnějšímu životu, a to nejen v oblasti ekonomické, ale především v možnostech osobního rozvoje. Vzdělání je rovněž předpokladem pro realizaci dalších lidských práv. Z uvedených důvodů je zajištění vzdělání považováno za jeden z klíčových způsobů boje s chudobou. Vzdělání umožňuje zlepšení životních podmínek i v dalších oblastech, jako je dostupnost základních životních potřeb, pracovní uplatnění, apod. Od míry vzdělání obyvatelstva se odvíjí celkový blahobyt a úroveň rozvoje státu. Prostřednictvím vzdělání lze nalézt i cestu k ochraně demokracie, neboť vzdělaná, osvětlená a aktivní mysl schopná volně a široce přemýšlet, je jednou z odměn lidské existence. Státy samy proto mají zájem, obdobně jako jednotlivci, zajistit co nejlépe právo na vzdělání všech občanů. Vzdělání tvoří nezastupitelnou roli též v prosazování a ochraně práv dětí i menšin. Systém vzdělávání je základem, který napomáhá budování různorodé a tolerantní společnosti.¹¹

---

¹⁰ DUŠKOVÁ, Šárka. *Praktický průvodce právem na vzdělání*. Liga lidských práv, 2016, s. 6. ISBN 978-80-87414-28-6.

¹¹ VÝBOR OSN PRO HOSPODÁŘSKÁ, SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ PRÁVA (UNCESCR). *General Comment No. 13: The Right to Education* [online], 8 prosince 1999, E/C.12/1999/10 [cit. 2019- 01-05]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/4538838c22.html>.

2 PRAMENY PRÁVA NA VZDĚLÁNÍ

Od nepaměti je známo, že pro správnou funkci společnosti je zapotřebí, aby se dodržovala určitá pravidla, kterými se jednotlivci budou řídit, aby se dosáhlo harmonického souladu, stavu bez chaosu. Proto se již od nedávna stále vyvíjí různé formy zásad, vycházejících původně ze zásad morálních, které v dnešní době nesou význam právní úpravy.

Pramenem jakýchkoliv, tedy i lidských, práv je myšleno jejich ukotvení nebo vyjádření v dané konkretizované formě. Obecně je možné prameny práva dělit na formální a materiální. Formální pramen práva znamená to, co činí právo právem, co určuje povinnosti a práva a co obsahuje právní normy, tedy i samotná právní norma (pravidlo chování, jenž je uznáno státem či společenstvím států jako pramen práva). Materiální pramen práva pro změnu určuje činnosti, ze kterých vyplývá důvod, jádro toho, proč právo takové je ve své podstatě. Jedná se o původ práva, proč existuje a účel, který má plnit. Do této kategorie patří například ekonomické, společenské poměry, přírodní katastrofy, ale i náboženské důvody.¹²

Právo na vzdělání patří mezi důležitá sociální práva. Toto právo je zaručeno množstvím dokumentů, ať již mezinárodních, či těch českých a je klíčové mj. pro děti a jejich vývoj. Ovlivňuje i mnoho dalších oblastí, kupříkladu pokud by právo na vzdělání nebylo přístupné všem, resp. bylo by spíše nepřístupné, zvedla by se razantně hranice negramotnosti, což by mělo vliv na pracovní trh. Vznikla by obrovská poptávka po kvalifikované pracovní síle ve sférách, kde jsou kvalifikovaní lidé potřeba. Navíc vzniká pravděpodobnost jistého „zacyklení“, jelikož nevzdělaný člověk nemá možnost získat lépe hodnocené zaměstnání, tudíž si často nemůže dovolit mnoho věcí ani pro své děti. Ty pak přebírají často stejný model výchovy a tím pádem inklinují ke stejnému životu.

---

¹² Prameny práva [online]. [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: https://wiki.iurium.cz/w/Prameny_pr%C3%A1va

2.1 Mezinárodní právní prameny

Mezinárodními právními prameny jsou myšleny jakékoliv prameny práva vznikající za hranicemi České republiky. Česká republika je součástí Evropské unie, její právní řád se musí tomu unijnímu neustále určitým způsobem připodobňovat. Jelikož oblast zabývající se lidskými právy v EU je rozsáhlá, tato kapitola se zaměří na vybrané dokumenty, týkající se lidských práv obecně i konkrétně práva na vzdělání.

Evropské právo je velice různorodý soubor právních norem. Lze tvrdit, že právo EU se rozděluje na primární právo EU a sekundární právo EU. Tím primárním se rozumí ty právní normy, jenž splňují úlohu mezinárodních smluv, protože se jedná o zakládající smlouvy konkrétních evropských společenství. Sekundární právo Evropské unie je pojato jako přijaté právní normy na základě primárního práva – jednostranné akty a dohody.¹³

Evropská unie v průběhu svého působení nevytvořila vlastní katalog základních lidských práv a svobod. Podnět pro vytvoření katalogu lidských práv nechala jednotlivým členským státům, jelikož se jedná o právní úkon suverénního státu, či mezinárodní organizace specializované přímo na lidská práva. Mezinárodní katalogy lidských práv a základních svobod jsou členskými státy tedy nejen vydané, ale i přijaté a Evropská unie se k daným listinám hlásí jako komplex, který je však nepřebírá do vlastní právní úpravy.

V mezinárodních smlouvách se však na tyto dokumenty o lidských právech odkazuje jako na původce zásad, které jsou základem fungování EU, přičemž mezinárodní smlouvy mohou zavazovat pouze členské státy Evropské unie.¹⁴

Stěžejním mezinárodním dokumentem o lidských právech je bezpochyby **Všeobecná deklarace lidských práv**. Jde o dokument schválený roku 1948 Valným shromážděním Organizace spojených národů (OSN) pro zahrnutí celé škály lidských práv. Její vznik byl podněcen událostmi druhé světové války, aby se neopakovala zvěrstva konaná na

---

¹³ TOMEŠ, I., KOLDINSKÁ K. *Sociální právo Evropské unie*. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy právnické učebnice, s. 83. ISBN 80-7179-831-2.

¹⁴ TOMEŠ, I., KOLDINSKÁ K. *Sociální právo Evropské unie*. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy právnické učebnice, s. 87. ISBN 80-7179-831-2.

lidech v této době. Deklaraci nelze považovat přímo za mezinárodní právní pramen, který může vázat její uživatele, ale jedná se o jisté východisko, ze kterého lze dále čerpat. OSN došlo k závěru, že je potřeba vytvoření určitého souboru lidských práv, který bude sloužit jejich ochraně.

Rozděluje jednotlivá práva na skupiny: občanská práva, politická práva, hospodářská práva, sociální práva a kulturní práva.

Ačkoliv se nejedná o závazný dokument, stala se Všeobecná deklarace lidských práv hlavním pramenem, jelikož z ní vychází nespočet dalších dokumentů s touto problematikou, které již závazností disponují.¹⁵

Právo na vzdělání je zaručeno řadou mezinárodních dokumentů. Jedním z nich je například **Mezinárodní pakt o ekonomických, sociálních a kulturních právech**. Tento dokument vychází ze Všeobecné deklarace lidských práv, avšak je mnohem konkrétnější. Je tvořen celkem 53 články, z nichž článek 13 tohoto paktu hovoří o právu na vzdělání. Uvádí, že státy uznávají právo na vzdělání pro každého, že vzdělání povede k celkovému vývoji lidské osobnosti a umožní tak jedincům pomáhat k porozumění a snášenlivosti mezi národy a skupinami ve svobodné společnosti. Dále vede státy tohoto paktu k uznání, že základní vzdělání má být povinné a přístupné všem, střední vzdělání (i odborné) a taktéž i vyšší vzdělání má být rovněž přístupné všem (především zajištěno formou bezplatnosti tohoto vzdělání). Posílit by se mělo i vzdělání osob, které nedosáhly ani základního vzdělání. V neposlední řadě má docházet k rozvoji školského systému a ke zlepšování podmínek pro vyučující. Pakt zaručuje rodičům či poručníkům svobodnou volbu školy pro jejich děti (nemusí být omezeni na volbu veřejné školy) a možnost zajištění výchovy těchto dětí po stránce náboženské anebo morální, dle jejich vlastního přesvědčení.¹⁶

Významným dokumentem v rámci Evropské unie, členských států i České republiky, je **Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod**. Státy, jež ji podepsaly, se tím zavazují k zaručení úrovně a plnění ochrany lidských práv svým

---

¹⁵ TOMEŠ, I., KOLDINSKÁ K. *Sociální právo Evropské unie*. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy právnické učebnice, s. 25. ISBN 80-7179-831-2.

¹⁶ Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. *Článek 13* [online]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinarodni-pakt-o-hospodarskych-socialnich-a-kulturnich-pravech.pdf>

občanům. Úmluvu vytvořila Rada Evropy a nabyla účinnosti 3. září 1953. K podepsání Úmluvy Českou a Slovenskou Federativní republikou došlo poté 21. února 1991 a ratifikace proběhla v březnu následujícího roku.¹⁷ Právo na vzdělání je zmíněno i v Protokolu č. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, konkrétně v článku 2. Ten vymezuje, že právo na vzdělání nesmí být nikomu odepřeno. Stát musí respektovat právo rodičů na obstarání vzdělání a výchovy v souladu s jejich přesvědčením – náboženským i filozofickým.¹⁸

2.2 České právní prameny

Mimo množství již výše uvedených mezinárodních dokumentů, které jsou ratifikovány v České republice a jimiž je Česká republika vázána, existuje i velké množství ryze českých dokumentů, které tvoří základní právní úpravu, podle níž jsou lidská práva ošetřena.

Prvotním českým právním pramenem je dozajisté **Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky** jako součást ústavního pořádku ČR. Dne 16. 12. 1992 byla přijata Českou národní radou a účinnosti nabyla dne 1. 1. 1993, tedy se vznikem České republiky jako samostatného státu, což dokládá hned článek 1, který říká, že Česká republika je jednotným, svrchovaným, demokratickým státem, ale též státem právním, který zakládá úctu k právům i svobodám člověka a občana.

Ústavu České republiky tvoří Preambule a celkem 113 článků dále rozdělených do osmi hlav. Preambule, čili úvodní prohlášení, odkazuje na tradice státnosti české i československé. Vyzdvihuje odhodlání budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku, především hodnoty lidské svobody i důstojnosti, které jsou nedotknutelné.

---

¹⁷ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod [online]. [cit. 2019-01-29]. Dostupné z: https://iuridictum.pecina.cz/w/%C3%9Amluva_o_ochran%C4%9B_lidsk%C3%BDch_pr%C3%A1v_a_z%C3%A1kladn%C3%ADch_svobod

¹⁸ EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv, Protokol 1, čl. 2* [online]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf

Hlava první obsahuje základní ustanovení. V první řadě vymezuje postavení České republiky jakožto právního státu a zmiňuje dodržování závazků vyplývajících z mezinárodního práva. Důležitým bodem je tvrzení, že činit, co není zákonem zakázáno, může každý občan a naopak nikdo nesmí být nucen konat to, co zákon nijak neukládá. Ustanovuje fakt, že lid je zdrojem veškeré moci státní, jenž je vykonávána mocí zákonodárnou, mocí výkonnou a mocí soudní. Změnu Ústavy lze uskutečnit pouze na základě ústavního zákona. Ohrožení nebo odstranění základů demokratického státu nelze oprávnit ani výkladem právních norem.¹⁹

Součástí ústavního pořádku České republiky je i Listina základních práv a svobod, neboli **Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.**

Výchozí písemností, zaručující dodržování lidských práv a svobod, byl ústavní zákon č. 23/1991 Sb., jenž byl původně přijat v roce 1991 Federálním shromážděním Československé federativní republiky. O rok později bylo rozhodnuto, že uvedený zákon nebude součástí Ústavy jako takové, ale beze změny se stane zákonem samostatným jako součást ústavního pořádku.

Listina základních práv a svobod se dělí na preambuli, šest hlav a 44 článků. Jednotlivé hlavy obsahují vždy určitý daný okruh práv. Hlava první je o obecných ustanoveních; hlava druhá pojednává o lidských právech a svobodách; hlava třetí obsahuje práva národnostních a etnických menšin; hlava čtvrtá pojímá o hospodářských, sociálních a kulturních právech; hlava pátá popisuje právo na soudní a jinou právní ochranu; hlava šestá zakončuje celou listinu společnými ustanoveními.

Aby se mohla prosadit myšlenka lidských práv, bylo zapotřebí splnění určitých předpokladů, tedy základních principů – ty uznávají člověka jako hodnotu – ta musela získat právní status – ten musel být zaručen politickou autoritou. Hlavním bodem ústavního pořádku je jednotlivce obdařený právy, která jsou mu vlastní (nikoliv státem

---

¹⁹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Ostrava: Sagit, 1995, s. 5. ISBN 80-7208-587-5.

propůjčená). Základním činitelem řádu společnosti je tudíž celkový koncept lidské důstojnosti.²⁰

Bližší struktura nadále rozvádí popis jednotlivých hlav. Primární východiska Listiny základních práv a svobod lze spatřit v hlavě první – obecných ustanoveních. Ty hovoří o svobodě a rovnosti jedince v důstojnosti i právech, která jsou nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná (stejně tak i svobody). Zadávají také respektování postavení jedince v právním státě – kladen důraz na demokracii, neutralitu náboženství, zákaz diskriminace. Opakuje se zde též povinnost plnění mezinárodních závazků - internacionalizace lidských práv.²¹

Hlava druhá pojímá o klasických liberálních právech a svobodách. Základní tezí je, že všichni jsou způsobilí mít práva – především právo na život (jenž je chráněn již před narozením). Spadá sem i nedotknutelnost osoby, včetně jejího soukromí, zákaz mučení i nelidského či jakkoliv ponižujícího zacházení. Zaručení osobní svobody je samozřejmé. Uvádí se zde i další práva, například právo vlastnit majetek, nedotknutelnost obydlí, zákaz porušení listovního tajemství, svoboda pohybu a pobytu apod. Zahrnuta jsou zde i politická práva, mezi něž patří záruka svobody projevu a práva na informace, zákaz cenzury, záruka práva petičního, pokojného shromažďování, zakládání politických stran atd. Specifikuje se zde též volební právo, které jest všeobecné, rovné a vykonávané tajným hlasováním.

Třetí hlava vymezuje práva etnických a národnostních menšin, konkrétně stanovuje, že příslušnost k národnostní nebo etnické menšině nesmí nikomu být na újmu. Rozvoj menšin po stránce kulturní je zaručen, tak jako získávání informací v jejich rodném jazyce. Se zákonem stanovených podmínek se poskytuje i záruka práva na vzdělání v jejich rodném jazyce, užívání tohoto jazyka při úředním styku a účasti při řešení věcí těchto menšin.

Čtvrtá hlava právně ošetřuje hospodářská, kulturní a také sociální práva. Svoboda volby povolání, přípravy na něj i právo zvolit si podnikání je zaručeno v této části. Dále

---

²⁰ *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 55. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6.

²¹ FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium na Právnické fakultě Masarykovy univerzity*. 3. opr. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 49–50. ISBN 978-80-210-5626-8.

zahrnuje záruku práva na stávkou, právo na spravedlivou odměnu za práci pro zaměstnance (téma práv zaměstnanců více specifikuje konkrétní zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce), právo hmotného zabezpečení ve stáří i na ochranu zdraví. Důležitým právem této hlavy je záruka ochrany rodiny a rodičovství a s tím spojená ochrana dětí, mladistvých a zvláštní péče pro těhotné ženy. V článku 33 se poté ve čtyřech odstavcích objevuje právo na vzdělání.

Pátá, předposlední, hlava určuje vymahatelnost uvedených práv u soudu. Domáhat se svých práv u nestranného a nezávislého soudu je umožněno všem. Je zaručeno právo na náhradu škody při nezákonném soudním rozhodnutí nebo při jiném špatném úředním postupu. Často využívaným právem, obsaženým v této části Listiny, se stává právo na odepření výpovědi v případě, že by tím vzniklo nebezpečí trestního stíhání osoby vlastní či osoby blízké. Pokud k řízení dojde, všichni jsou si v tomto řízení rovni a ten, proti komu je řízení vedeno, se považuje za nevinného, dokud rozsudkem soudu nebude jeho vina prokázána. Trest je poté uložen dle zákona, jenž je účinný v době spáchání trestného činu (v případě, že aktuální zákon není pro tuto osobu příznivější).

Poslední hlava obsahuje společná ustanovení, tedy určité výkladové směrnice a pojmy.²²

Pro tuto část práce je důležitá hlava čtvrtá, pojednávající mj. o sociálních právech, kde je v článku 33 upraveno právo na vzdělání. První odstavec článku 33 Listiny základních práv a svobod tvrdí, že „každý má právo na vzdělání.“²³ Dále uvádí, že školní docházka je povinná a to po dobu stanovenou jiným zákonem. Konkrétně se školní docházkou zabývá zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), jenž je detailněji rozebrán v následující kapitole.

Následujícími odstavci Listina udává, že právo na bezplatné vzdělání, jak na základních, tak i středních školách se vztahuje na všechny občany a dle jejich schopností a možností společnosti mají právo se občané bezplatně vzdělávat i na vysokých školách. Budovat a vyučovat na školách jiných, než státních, je možné pouze

---

²² FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium na Právnické fakultě Masarykovy univerzity*. 3., opr. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 51. ISBN 978-80-210-5626-8.

²³ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Ostrava: Sagit, 1995, s. 20. ISBN 80-7208-587-5.

za zákonem stanovených podmínek a takové vzdělávání pak může probíhat za úplatu. Zákon taktéž určí podmínky, za jakých může stát pomoci občanům při studiu.²⁴ Výše uvedené tedy umožňuje možnost, že pokud občan – student státní či veřejné vysoké školy, překročí nejvyšší možnou dobu studia, bude vyzván k zaplacení poplatku pro pokračování v daném studiu. Soukromé vysoké školy poskytují vzdělávání běžně za úplatu. Standardně se doba studia na vysoké škole ohraničuje dovršením 26. roku studenta.

---

²⁴ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Ostrava: Sagit, 1995, s. 20. ISBN 80-7208-587-5.

3 SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ V ČR

Při bližším pohledu na problematiku vzdělávání je zřejmé, že takto důležitá činnost, jakou vzdělávání bezpochyby je, musí mít nějaký daný systém a institucionální zabezpečení. Každá země takový systém má a nejinak tomu je i v České republice.

Z právního hlediska je vzdělávání ošetřeno konkrétním zákonem, který byl již uveden výše, a tím jest zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, jinak též nazývaný jako „školský zákon“. Ten ve své podstatě vymezuje cíle a povinnosti institucí zprostředkovávající vzdělávání na všech úrovních, ale i konkrétní instituce jako takové a jejich vedení.

3.1 Předškolní vzdělávání

Hned na úvod školského zákona se vymezuje pojem předškolní vzdělávání, tedy vzdělávání probíhající před nástupem do formálního školského systému.

Jeho úkolem je zdravé rozvíjení osobnosti dítěte předškolního věku po stránce citové, rozumové i tělesné. Podporuje osvojení elementárních pravidel chování, základních životních hodnot a principů vztahů mezi lidmi. Jde o prvotní předpoklad pro další navazující vzdělávání, což znamená, že vytváří stejnou úroveň znalostí a dovedností pro děti, aby měly všechny stejnou, nebo alespoň velmi podobnou startovací pozici při vstupu do základního vzdělávání. Pokud má dítě zvláštní vzdělávací potřeby, dovede poskytnout i speciální pedagogickou péči.²⁵

Předškolní vzdělávání je pro děti ve věku od 3 do 6 let, mladšímu dítěti nárok na přijetí do mateřské školy nevzniká. Od pátého roku do začátku povinné školní docházky je pak toto vzdělávání povinné. Rozhodnutí o přijetí dítěte do mateřské školy přísluší řediteli

---

²⁵ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §33. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

této instituce. Vzdělávání probíhá formou povinné denní docházky, tj. v pracovních dnech mimo stanovené prázdniny, které jsou stejné u základních a středních škol (výjimku tvoří jarní prázdniny, které se liší podle místa sídla mateřské školy). Ve zvláštních případech může dítě docházet do mateřské školy individuálně. O tomto způsobu docházky rozhoduje zákonný zástupce dítěte a musí o tom spravit oznámení řediteli mateřské školy. Ten na základě tohoto oznámení doporučí zákonnému zástupci okruhy, v nich bude dítě individuálně vzdělávat. Výstupy uvedeného individuálního vzdělávání poté podléhají ověření ze strany mateřské školy, u kterého je účast dítěte povinná.²⁶

Z uvedeného vyplývá, že předškolní vzdělávání je důležitým krokem ve vývoji dítěte a utváření jeho osobnosti. Stává se nezbytnou součástí pro osvojení základních správných návyků, které jsou následně zužitkovány v dalším vzdělávání, počínaje základním vzděláváním, jenž je povinné.

3.2 Základní vzdělávání

Základní vzdělávání je prvním stupněm ve formálním školském systému v České republice. Úplné základy školní docházky byly na českém území zavedeny již v roce 1774 a to Marií Terezií. Povinnost základního vzdělání bylo poté ustanoveno Všeobecnou deklarací lidských práv v roce 1948, konkrétně v článku 26, který uvádí „Každý má právo na vzdělání. Vzdělání necht' je bezplatné, alespoň v počátečních a základních stupních. Základní vzdělání je povinné.“²⁷

---

²⁶ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §34a, §34b. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

²⁷ OSN. *Všeobecná deklarace lidských práv, článek 26* [online]. [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/12/UDHR_2015_11x11_CZ2.pdf

Povinná školní docházka se stanovuje v délce trvání 9 školních let avšak za podmínky dovršení maximálně sedmnáctého roku žáka.²⁸ V praxi to znamená, že pokud žák v některém roce dosáhne nedostatečných výsledků a tzv. „propadne“, krátí se mu počet let vzdělávání. Tedy jedno opakování stejného ročníku způsobí dřívější ukončení povinné školní docházky též o jeden rok.

Začátek povinné školní docházky nastává na začátku školního roku, ve kterém žák dosáhne šesti let, ale i v průběhu tohoto školního roku (datum narození žáka se nachází v rozmezí od září do června), pokud to jeho psychický i fyzický stav dovoluje a zákonný zástupce s tímto souhlasí. V opačném případě je možné zažádat o tzv. odklad neboli pozdější nástup povinné školní docházky.²⁹

Povinná školní docházka žáka se uskutečňuje ve školské instituci – základní škole, jejímž zřizovatelem je obec či svazek obcí. Žák tedy nastoupí na základní školu v místě bydliště – tj. spádová základní škola. Pokud se zákonný zástupce rozhodne pro jinou školu, nežli spádovou, záleží přijetí žáka na rozhodnutí ředitele této školy, jelikož přednostně má povinnost přijmout žáky z lokality této školy. V případě, že ředitel přijme žáka nespádajícího do jím vedené školy, oznámí tuto skutečnost řediteli školy spádové.³⁰

Vyjma faktu, že zákon umožňuje studium občanů z jiných zemí, ať z Evropské unie či nikoliv, kteří pobývají na území České republiky déle jak 90 dní, umožňuje i studium českých žáků v zahraničí, na zahraniční škole. Pokud takto studuje, může být současně žákem spádové školy nacházející se v České republice. Plnění povinné školní docházky v zahraniční škole je umožněno na základě povolení, které musí mít jisté formální náležitosti, které jsou specifikované tímto zákonem.³¹

---

²⁸ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §36, odst. 1. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

²⁹ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §36, odst. 3. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

³⁰ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §36, odst. 5 a 7. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

³¹ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §38. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

Další variantou plnění povinné školní docházky je její plnění ve střední škole. Toto se týká v praxi například situace, kdy je žák základní školy přijat na víceleté gymnázium, ať se jedná o osmileté gymnázium, či šestileté.³² Jednou z možností plnění je i individuální vzdělávání, jež probíhá bez účasti žáka ve škole a vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením. Individuální vzdělávání probíhá opět na základě jisté formalizované žádosti zákonného zástupce posuzované ředitelem daného školského zařízení. Takto vzdělávané dítě poté dochází na pololetní zkoušky z učiva za dané období.³³

Významným bodem každého, tedy i základního, vzdělávání je jeho hodnocení. Hodnocení probíhá každé pololetí formou vysvědčení, resp. v pololetí žák obdrží pouze výpis vysvědčení a samotné vysvědčení dostává až na konci roku. Vyjádření výsledků může být buď klasifikačním stupněm (tzn. číslicí), slovně anebo kombinací uvedených způsobů, přičemž o zvoleném způsobu rozhoduje ředitel vzdělávacího zařízení.³⁴

Ukončením povinné školní docházky získá žák základní stupeň vzdělání, které mu následně umožňuje pokračovat v dalším vzdělávání. Dokladem o získání základního vzdělání je vysvědčení o úspěšném absolvování devátého ročníku základní školy, alternativou je úspěšné ukončení druhého ročníku šestiletého gymnázia či čtvrtého ročníku osmiletého gymnázia.³⁵

---

³² Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §39. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

³³ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §40, §41. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

³⁴ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §51. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

³⁵ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §54. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

3.3 Střední vzdělávání

Střední vzdělávání navazuje na již ukončené základní vzdělávání (po dosažení základního stupně vzdělání). Rozvíjí schopnosti, znalosti a dovednosti již dosažené předchozím vzděláváním a poskytuje rozšíření všeobecných i odborných znalostí. Zahrnuje přípravu na budoucí povolání a činnosti s ním spojené.³⁶

Střední vzdělání má různé stupně. Student tak může získat jen střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou. Dosažení určitého stupně středního vzdělání je podmíněno délkou studia a typem školy – pro střední vzdělání je nutné ukončení denního programu vzdělávání v délce 1 až 2 roky, střední vzdělání s výučním listem vyžaduje ukončení studia denního programu v délce trvání 2 až 3 roky a střední vzdělání s maturitní zkouškou získá student ukončením denního vzdělávacího programu v délce 4 roky (vyjma programů šestiletého a osmiletého gymnázia).³⁷

Na rozdíl od základního vzdělávání, jenž je povinné, je střední vzdělávání nepovinné, a tudíž je přijetí žáka podmíněno přijímacím řízením, o jehož výsledku rozhoduje ředitel střední školy. V kompetenci ředitele je tedy vyhlášení jednotlivých kol přijímacího řízení, forma tohoto řízení, stanovení jednotných kritérií i počtu přijímaných studentů.³⁸

K organizaci vzdělávání na střední škole patří rozdělení vyučování na teoretické a praktické. Praktické vyučování pak probíhá formou odborného výcviku, cvičení, odborné či umělecké praxe anebo sportovní přípravy (dle oboru vzdělání). Praktické vyučování může probíhat ve školských zařízeních nebo přímo na pracovištích právnických či fyzických osob, které uzavřely se školou smlouvu, týkající se daného praktického vyučování. Pokud praxe probíhá u výše uvedených fyzických či

---

³⁶ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §57, odst. 1. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

³⁷ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §58. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

³⁸ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §59, §60. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

právnických osob, vztahují se na žáky vykonávající tuto praxi patřičná ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce.³⁹

Stejně tak, jako u základního vzdělávání i na středních školách probíhá pravidelné hodnocení studentů. Princip je totožný - v pololetí obdrží student výpis vysvědčení, na konci školního roku je vystaveno oficiální vysvědčení s hodnocením celého školního roku. Klasifikace je shodná, jako bylo již uvedeno výše u základního vzdělávání, v praxi však lze podotknout, že střední školy používají výhradně slovní hodnocení vycházející z dosažených znalostí daných předmětů vůči vzdělávacímu programu.⁴⁰

Ukončování středního vzdělávání probíhá různými způsoby. Obory vzdělání vedoucí k dosažení pouze středního vzdělání jsou ukončeny závěrečnou zkouškou. Dokladem je vysvědčení o vykonání této závěrečné zkoušky. Vzdělávání v oborech vzdělání, které vede k dosažení středního vzdělání s výučním listem, je ukončeno taktéž závěrečnou zkouškou a vede k získání výučního listu a vysvědčením o závěrečné zkoušce. Vzdělávání v oborech se vzdělávacím programem vedoucím k dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou se ukončuje maturitní zkouškou a výstupním dokladem je vysvědčení o maturitní zkoušce. Všechny výše uvedené výstupní doklady jsou opatřeny doložkou o získání daného stupně vzdělání.⁴¹

Závěrečná a maturitní zkouška se skládá pro ověření úrovně znalostí získaných během studia na konkrétní škole, zda student získal potřebnou úroveň odborných znalostí a dovedností pro výkon činností v budoucím povolání či pro další navazující studium. Každá z uvedených zkoušek má jiná kritéria stanovená pro její složení.

---

³⁹ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §65. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

⁴⁰ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §69. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

⁴¹ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §72. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

Závěrečná zkouška v oborech vzdělání zakončených středním vzděláním s výučním listem se skládá z:

- písemné zkoušky,
- ústní zkoušky,
- praktické zkoušky z odborného výcviku.

Závěrečná zkouška v oborech vzdělání zakončených středním vzděláním se skládá z:

- praktické zkoušky z odborných předmětů,
- teoretické zkoušky z odborných předmětů.

Maturitní zkouška se skládá ze dvou část - společné a profilové části. Úspěšné získání středního vzdělání s maturitní zkouškou je tudíž podmíněné úspěšných vykonáním obou uvedených částí.

Společná část maturitní zkoušky obsahuje zkušební předměty a jejich dílčí zkoušky:

- český jazyk a literatura,
  - didaktický test,
  - písemná práce,
  - ústná zkouška před komisí.
- cizí jazyk (volí si student sám),
  - didaktický test,
  - písemná práce,
  - ústná zkouška před komisí.
- matematika,
  - didaktický test.

Profilová část maturitní zkoušky je složena zpravidla z dvou až tří povinných zkoušek, jejichž nabídku i počet určuje ředitel školy. Žák má možno zvolit si k výše uvedeným předmětů navíc až dva předměty nepovinné. Profilová část zkoušky může probíhat

různými formami – vypracování maturitní práce a její obhajoba, ústní zkouška před komisí, písemná či praktická zkouška, popřípadě kombinace zmíněných forem.⁴²

3.4 Vyšší odborné vzdělávání

Vyšší odborné vzdělávání prohlubuje znalosti a dovednosti získané předchozím středním vzděláváním a zaměřuje se na jejich aplikaci do praxe, pro budoucí výkon složitých činností. Jedná se o studium navazující na ukončené střední vzdělání, avšak z pohledu veřejnosti dochází často k jisté nesrovnalosti – vyšší odborné vzdělání je laickou veřejností vnímáno na podobné úrovni jako vzdělání středoškolské, ačkoliv dle klasifikace ISCED se jedná o součást terciárního vzdělávání, jak již bylo uvedeno v podkapitole 4.1.

Na vyšší odbornou školu lze přijmout uchazeče o studium, který dosáhl středního vzdělání, absolvoval přijímací řízení (formu a podmínky stanovuje ředitel konkrétní školy) a je zdravotně způsobilý pro daný obor vzdělání.⁴³

Vyšší odborné vzdělávání bývá v délce trvání tří let a z hlediska organizace je rozděleno jak na teoretickou část výuky, tak na praktickou, jež probíhá formou praktické výuky nebo odborné praxe u fyzických/právnických osob, které vykonávají činnost související se studovaným oborem. Průběh celého vzdělávání je zaznamenáván do výkazu o studiu, v němž jsou uvedeny jednotlivé předměty a výsledky hodnocení těchto předmětů.⁴⁴

Hodnocení výsledků probíhá za určité období, zpravidla semestr, v němž student plní zkoušky z jednotlivých předmětů. Zkoušky je možné dvakrát opakovat při jejich

---

⁴² Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §74–§79. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

⁴³ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §94. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

⁴⁴ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §96, §97. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

prvotním nesplnění. Splněním podmínek stanovených vzdělávacím programem student postupuje do vyššího ročníku.⁴⁵

K ukončení vyššího odborného vzdělávání dochází vykonáním absolutoria, jehož absolvováním získá student vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa VOŠ, který ho opravňuje k používání označení „diplomovaný specialista“ (zkráceně DiS. uváděné za jménem a oddělené od něj čárkou). Absolutorium je složeno ze tří částí – zkouška z odborných předmětů, zkouška z cizího jazyka a obhajoba absolventské práce. Všechny jeho části probíhají ústně před zkušební komisí.⁴⁶

3.5 Další vzdělávání

Pod pojmem další vzdělávání zákon popisuje možnost konání jednotlivé zkoušky obsahem odpovídající závěrečné zkoušce, absolutoriu anebo zjednodušeně maturitní zkoušce (profilová nebo společná část) z daného předmětu. Konání jednotlivé zkoušky je podmíněno podáním žádosti.

Dokladem o úspěšném vykonání jednotlivé zkoušky je osvědčení o jednotlivé zkoušce, kterým se však nezískává stupeň vzdělání. Jednotlivá zkouška se vykonává za úplatu. Do této kategorie vzdělávání jsou zahrnuty například odborné kursy, specializační kursy, kursy jednotlivých předmětů, které vykovávají právnické osoby anebo organizační složky státu provozující činnost středních/vyšších odborných škol.⁴⁷

---

⁴⁵ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §99. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

⁴⁶ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §101, §102. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

⁴⁷ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, §113, §114. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

4 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Proces vzdělávání dospělých znamená vzdělávání populace dospělých a obsahuje vzdělávací procesy jednak v rámci školského systému (dosažení určitého stupně vzdělání), tak i další vzdělávání či vzdělávání osob starších 65 let, tedy seniorů. Jde především o získávání konkrétních znalostí, dovedností a návyků osob, které skončily vzdělávání v rámci školy a staly se tak součástí trhu práce. Daný způsob vzdělávání není propojen pouze s plánovaným a organizovaným vzděláváním, ale taktéž se sebevzděláváním, jímž se zvyšuje kvalita dosaženého vzdělání.⁴⁸

Daná kapitola pojednává kromě zmíněného vzdělávání populace dospělých i o jiných oblastech, které s uvedenou problematikou souvisí. Těmito oblastmi jsou, mimo ostatní, především celoživotní učení, k němuž patří procesy vzdělávání dospělých; a profesní vzdělávání dospělých, které se řadí do hierarchie vzdělávání dospělých pod výše uvedené typy vzdělávání.

Pokud bude nahlédnuto blíže na problematiku vzdělávání dospělých, může nastat mylně záměna tohoto pojmu s pojmem další vzdělávání. Rozdíl je právě v tom, že vzdělávání dospělých obsahuje i vzdělávání v rámci formálního školského systému, na rozdíl od dalšího vzdělávání, jenž se uskutečňuje po dosažení konkrétního stupně vzdělání. Lze tedy říci, že další vzdělávání je podskupinou vzdělávání dospělých.⁴⁹

Pro správné pochopení procesu vzdělávání dospělých je velice důležité vysvětlit pojem dospělý. Pojem dospělý je vykládán mnohými způsoby dle různých odborníků. Proto je potřeba na něj nahlížet pohledem různých oborů. Již ze základní školy si odnášíme tvrzení, že dospělý jedinec je ten, který dosáhl 18 let. Ostatně utvrzuje nás v tom poté i česká legislativa, jenž dovršením tohoto roku jedinci povoluje mnoho činností do té doby zakázaných. Odborníci ve vývojové psychologii definují dospělost jako stav živočicha dovyvinutého do výsledné síly a velikosti, která je potřeba k samostatnému životu.⁵⁰ Pedagogika na dospělého pohlíží jako na jedince, který vychovává budoucí

---

⁴⁸ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník lidské zdroje*. Academia, 2002, s. 237. ISBN 80-200-0950-7.

⁴⁹ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Praha: DAHA, 1997, s. 130–131. ISBN 80-902232-1-4.

⁵⁰ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník lidské zdroje*. Academia, 2002, s. 51. ISBN 80-200-0950-7.

generace a andragogika jako na jedince, který již prošel formálním systémem vzdělávání, ukončil ho a osvojil si sociální role dospělého člověka.⁵¹

Zaměřením se na strukturu vzdělávání dospělých, přesněji na rozdělení dalšího vzdělávání dospělých dle obsahu vzdělávacích činností, se tato skupina dělí nadále na tři podskupiny, jimiž jsou profesní vzdělávání, občanské vzdělávání a zájmové vzdělávání. Z názvu vzdělávání zájmového lze vydedukovat, že zajišťuje rozvoj jedince po stránce jeho zájmů, potřeb, utváří jeho individualitu a posiluje seberealizaci. Vzdělávání občanské napomáhá rozvoji jedince jako občana daného státu, jeho adaptaci ke změnám společnosti, legislativy i politiky. Stát by tudíž měl mít zájem na vzdělávání svých občanů a aktivně toto vzdělávání podporovat.⁵²

Profesní vzdělávání jako poslední podskupina bude detailněji rozebráno v podkapitole 4.2.

Na závěr této kapitoly lze pro představu uvést několik konkrétních výstupů z šetření Adult Education Survey z roku 2016, který se týká vzdělávání dospělých v České republice.

V ČR proběhl sběr dat na souboru 7 780 domácností, kde byly celkově nasbírány data od 12 272 respondentů. Průzkum se zaměřoval jak na účast ve formálním vzdělávacím systému, tak mimo něj s rozdělením na různé věkové skupiny.

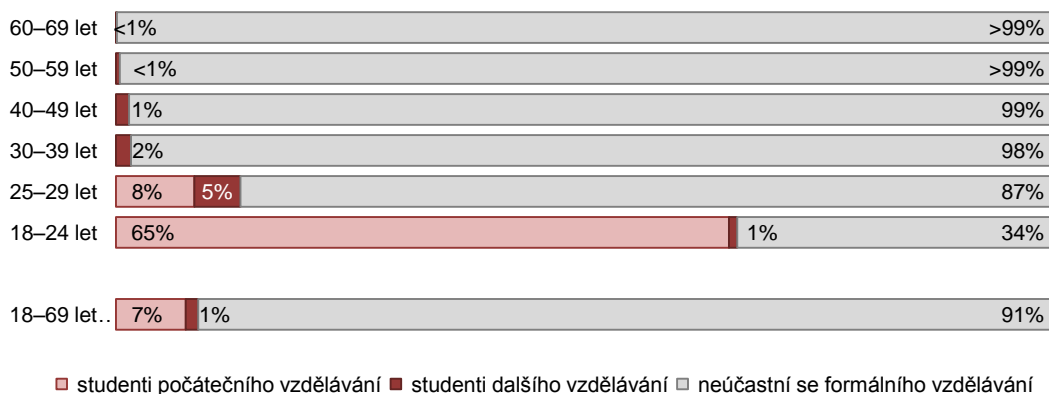
Dle šetření se za posledních 12 měsíců účastnilo formálního vzdělávání pouze 9 % osob ve věku 18–69 let (velkou část tvoří studenti počátečního vzdělávání) a 3 % osob ve věkové skupině 25–64 let.

---

⁵¹ ŠERÁK, Michal, DVOŘÁKOVÁ, Miroslava. *Profesní vzdělávání dospělých*. 2009, s. 24.

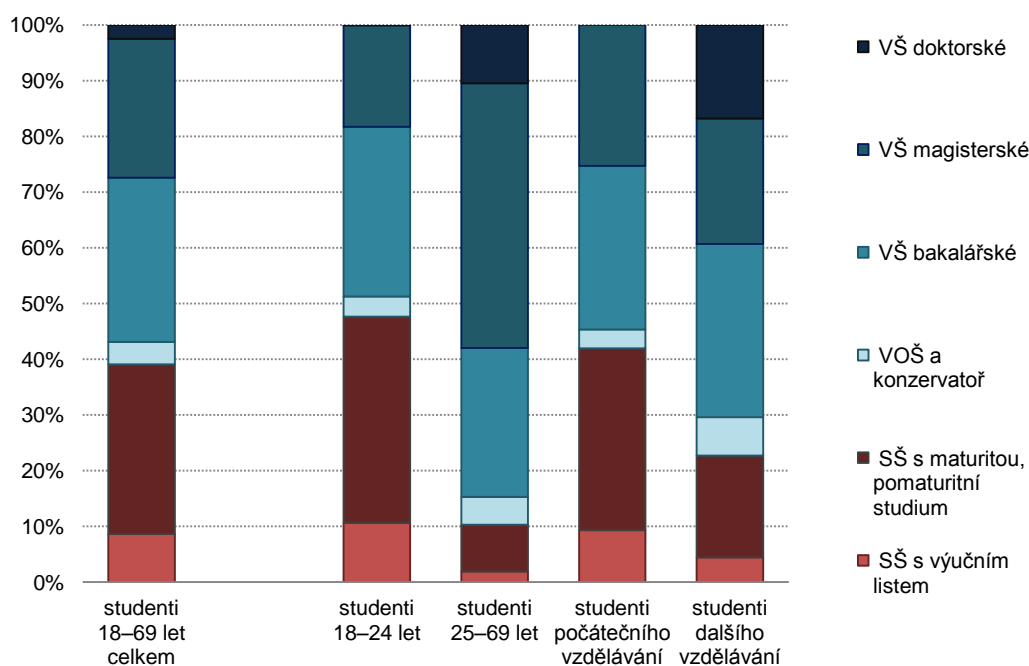
⁵² PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník lidské zdroje*. Academia, 2002, s. 135, 242. ISBN 80-200-0950-7.

Obrázek 1: Účast ve formálním vzdělávání dle věku a typu vzdělávání

Zdroj: Vzdělávání dospělých v České republice, Výstupy z šetření Adult Education Survey 2016, online, cit. 2018-12-28

Obrázek 2: Účastníci formálního vzdělávání dle stupně studia, věkových kategorií a typu vzdělávání

Zdroj: Vzdělávání dospělých v České republice, Výstupy z šetření Adult Education Survey 2016, online, cit. 2018-12-28

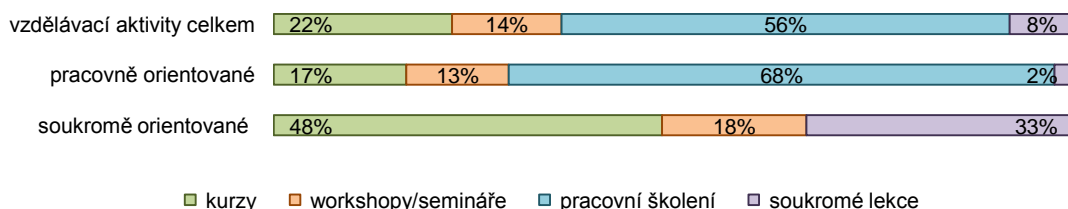
Obrázek 3: Důvody účasti ve formálním vzdělávání dle věkových kategorií a typu vzdělávání

Důvody účasti ve formálním vzdělávání	Účastníci formálního vzdělávání				
	celkem	dle věku		dle typu vzdělávání	
		18–24 let	25–69 let	počáteční	další
získat osvědčení (výuční list, maturitní vysvědčení, diplom apod.)	76	80	66	79	60
zlepšit kariérní vyhlídky	50	45	69	46	74
prohloubit znalosti/dovednosti v oblasti, která mě zajímá	44	43	50	44	47
zlepšit vyhlídky na získání nebo změnu práce	42	41	45	42	43
získat znalosti/dovednosti užitečné v každodenním životě	27	28	21	28	20
potkat nové lidi, pro zábavu	21	22	18	22	14
vykonávat lépe svou práci	17	11	37	13	42
snižít pravděpodobnost ztráty zaměstnání	8	3	23	3	33
musel/a jsem se účastnit	6	5	7	5	9
začít své vlastní podnikání	5	5	7	6	3

Zdroj: Vzdělávání dospělých v České republice, Výstupy z šetření Adult Education Survey 2016, online, cit. 2018-12-28

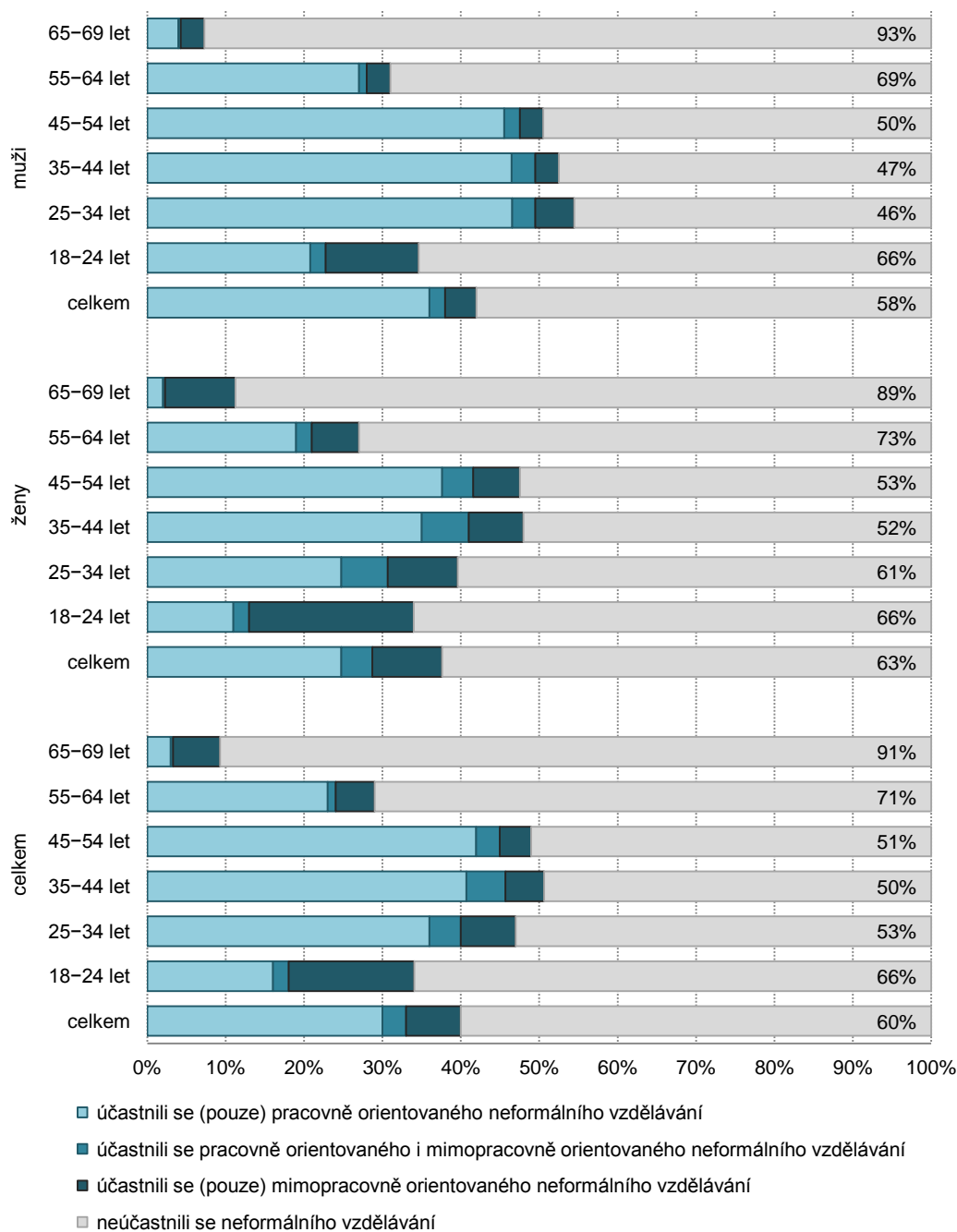
Celková účast dospělých jedinců ve vzdělávání neformálním v ČR dosáhla v roce 2016 40 % pro věkovou kategorii 18–69 let, resp. 45 % pro věkovou kategorií osob ve věku 25–64 let (produktivní věk).

Obrázek 4: Struktura neformálního vzdělávání dle typu aktivity a orientace vzdělávání (18–69 let)

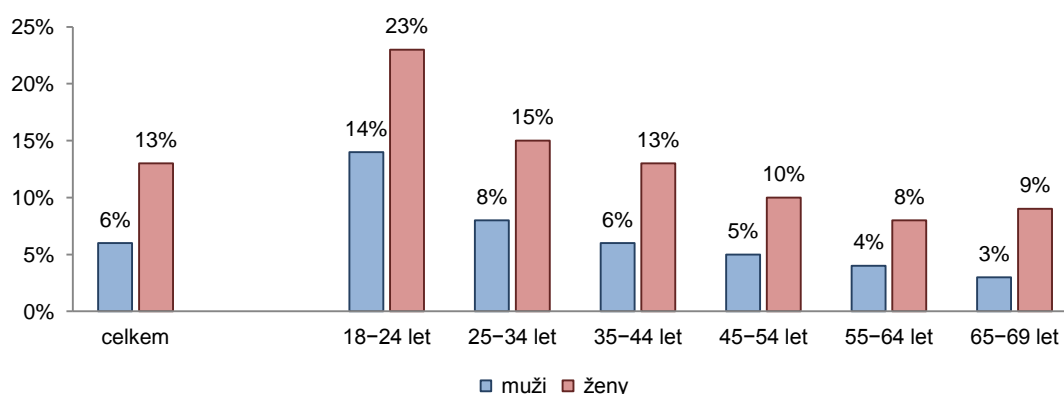
Zdroj: Vzdělávání dospělých v České republice, Výstupy z šetření Adult Education Survey 2016, online, cit. 2018-12-28

Obrázek 5: Účast v neformálním vzdělávání dle orientace vzdělávání, věkových kategorií a pohlaví

Zdroj: Vzdělávání dospělých v České republice, Výstupy z šetření Adult Education Survey 2016, online, cit. 2018-12-28

Obrázek 6: Účast v mimopracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle věkových skupin a pohlaví

Zdroj: Vzdělávání dospělých v České republice, Výstupy z šetření Adult Education Survey 2016, online, cit. 2018-12-28

Shrnutím výsledků celého průzkumu lze poznamenat, že formálního vzdělávání se zúčastňují především ty osoby, které jsou studenty počátečního vzdělávání.

Neformálního vzdělávání se o něco více zúčastňují muži než ženy a více se orientují na pracovní formální vzdělávání. Ženy naopak se více angažují v mimopracovně orientovaném neformálním vzdělávání a to ve všech věkových kategoriích.

4.1 Celoživotní učení

Celoživotní učení je považováno za určitou změnu v přístupu ke vzdělávání, které je chápáno jako systém s určitou strukturou, jenž se prolíná. Tato interakce poté napomáhá dosažení stejné kvalifikace rozdílnými způsoby. Prvotní nápad a zamyšlení se nad tématem celoživotního učení nastal již v antickém období, moderní koncept celoživotního učení se začal vyvíjet až ve 20. století, konkrétně na přelomu 50. až

60. let. Dané období bylo plné změn – prudký vědecko-technický pokrok, urbanizace, tržní globalizace, požadovala se kvalifikovaná pracovní síla a tudíž i vzdělávání.⁵³

V průběhu dalších let se vydalo mnoho publikací o celoživotním vzdělávání a každý z těchto dokumentů, jenž byl publikován, upravoval cíle celoživotního vzdělávání. V letech 1960 až 1970 bylo cílem dosáhnout rozvoje společnosti po stránce sociální a kulturní za pomoci zprostředkování vzdělávání všem bez jakéhokoliv rozdílu. Od roku 1990 se termín celoživotního vzdělávání transformoval na celoživotní učení a cíle se změnilly dle změny klimatu. Zaměřily se zejména na rozvoj lidských zdrojů, především z pohledu potřeb odvětví ekonomiky. Klád se důraz na učení mimo formální vzdělávací soustavu, tedy na neformální a informální učení.⁵⁴

Strategie celoživotního učení v ČR je dokument rozdělující celoživotní učení do dvou etap z hlediska návaznosti. První etapa je počáteční vzdělávání zahrnující základní, čili primární vzdělávání, střední, neboli sekundární vzdělávání a v neposlední řadě terciární vzdělávání.

Podle International Standard Classification of Education (ISCED), ze kterého výše uvedená Strategie celoživotního učení ČR též vychází, se primární vzdělávání uskutečňuje v rámci základních škol, konkrétně prvního stupně. Sekundární vzdělávání je rozděleno na nižší (druhý stupeň základních škol), vyšší (střední školy) a postsekundární neterciární vzdělávání (programy rozšiřující znalosti ze středních škol). Rozdělení terciárního vzdělávání je na dva stupně, přičemž první stupeň se zaměřuje na vzdělávání na vyšších odborných školách a vysokých školách (studijní programy bakalářské a magisterské). Druhý stupeň vzdělávání se uskutečňuje v rámci doktorských studijních programů.⁵⁵

Po počátečním vzdělávání následuje etapa druhá, kterou je další vzdělávání. Nastává v momentě dosažení určitého stupně vzdělání, tedy ve chvíli vstupu takového jedince na

---

⁵³ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník lidské zdroje*. Academia, 2002, s. 28. ISBN 80-200-0950-7.

⁵⁴ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, s. 10–13. ISBN 978-80-254-2218-2.

⁵⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Mezinárodní klasifikace vzdělávání (ISCED 97)*. Odbor obecné metodiky, 2008, s. 34–43.

trh práce. Získávání znalostí a vědomostí v průběhu dalšího vzdělávání nezasahuje pouze do profesního života, nýbrž i do života osobního a taktéž do života občanského.⁵⁶

Pod pojmem celoživotní učení je nesprávné si představovat jen vzdělávání dle jakéhosi systému. Učení se při práci do této oblasti nepochybně spadá také. Proto existuje rozdělení učení na formální, neformální a informální podle toho, jakým způsobem se získávají potřebné dovednosti, kompetence atp.

Formální učení (vzdělávání) je dle definice Palána „*Vzdělávání ve školách, institucionalizované, které vede k získání stupně vzdělání [...]*“.⁵⁷ Považuje se tedy za něj takové učení, jež je uskutečňováno ve školách, rozlišují se zde stupně vzdělání (výše uvedené vzdělávání primární, sekundární a terciární) a jež je upraveno konkrétními právními předpisy. Výsledkem takového vzdělávání je všeobecně uznávaný certifikát – vysvědčení, popř. diplom.⁵⁸

Neformální učení (vzdělávání) je další oblastí a je definována dle Palána jako „*[...] veškeré vzdělávání dospělých, které nevede k ucelenému školskému vzdělání*“.⁵⁹ Z této definice vyplývá, že se jedná o typ vzdělávacích aktivit, které nejsou spojeny s formálním systémem vzdělávání – neprobíhají ve školním prostředí. Obsahuje vzdělávání pomocí vzdělávacích institucí, různých neziskových organizací. Pro příklad se může jednat o zájmové vzdělávání, nebo podnikové vzdělávání. Absolvováním uvedeného vzdělávání mohou být rozličné certifikáty, ovšem neudávající stupeň vzdělání.

Informální učení (vzdělávání) je též dle Palána „*Proces získávání vědomostí (viz znalosti), osvojování dovedností a postojů z každodenních zkušeností, z prostředí, kontaktů*“.⁶⁰ Lze tedy vyvodit, že se jedná o seskupování zkušeností a vědomostí z běžných činností konaných v prostředí práce, volného času i rodiny. Shromažďování

---

⁵⁶ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, s. 8–9. ISBN 978-80-254-2218-2.

⁵⁷ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník lidské zdroje*. Academia, 2002, s. 65. ISBN 80-200-0950-7.

⁵⁸ KALOUS, Jaroslav, VESELÝ, Arnošt. *Výbrané problémy vzdělávací politiky*. Praha: Karolinum, 2006, s. 31. ISBN 80-246-1262-3.

⁵⁹ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník lidské zdroje*. Academia, 2002, s. 132. ISBN 80-200-0950-7.

⁶⁰ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník lidské zdroje*. Academia, 2002, s. 83. ISBN 80-200-0950-7.

těchto schopností pak probíhá často nezáměrně, není zde organizace ani struktura a přesto zde lze po stránce rozvoje osobnosti spatřit přínos.⁶¹

Postupný vývoj celoživotního učení zapříčinil vznik celé řady dokumentů, kterými jsou kupříkladu *Learning to be: The world of education today and tomorrow* z roku 1972, *L'éducation permanente* z téhož roku nebo *Learning: The treasure within* (1996). Neméně důležitým dokumentem, jenž je patřičné uvést, je Memorandum o celoživotním učení vydané Evropskou komisí v roce 2000. Podrobně ukazuje moderní koncept učení v průběhu života a uvádí konkrétní myšlenky realizace tohoto konceptu, v čemž tkví důležitost zmíněné publikace. „*Jeho účelem je zahájit celoevropskou debatu o jednotné strategii pro uskutečňování celoživotního učení na individuální a institucionální úrovni a ve všech sférách veřejného a soukromého života.*“⁶² Podstatnou myšlenkou Memoranda je mimo jiné tvrzení, že celoživotní učení by měl být stálý pojem zahrnující a sjednocující veškeré druhy učení. Základem konceptu, na kterém by mělo stát jeho zavedení do praxe, je šest klíčových myšlenek, jimiž jsou:

- zabezpečení přístupu učení všem,
- zvýšení vložených financí do lidských zdrojů,
- podpora rozvoje efektivních metod vyučování,
- vylepšení ohodnocení učení, především neformálního učení,
- přístup ke kvalitním informacím a poradenství,
- poskytnutí příležitosti celoživotního učení všem lidem vhodnou cestou.

Účelem je zbudovat Evropu, ve které bude plně rozvíjení potenciálu samozřejmostí pro každého jedince, což povede k podpoře pocitu potřebnosti daného jedince vůči celé společnosti.⁶³

Na úrovni České republiky byly též publikovány dokumenty s problematikou celoživotního učení. Příkladem může být Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, neboli Bílá kniha z roku 2001, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR (2007) nebo Strategie rozvoje lidských zdrojů v ČR (2003).

---

⁶¹ KALOUS, Jaroslav, VESELÝ, Arnošt. *Vybrané problémy vzdělávací politiky*. Praha: Karolinum, 2006, s. 32. ISBN 80-246-1262-3.

⁶² EVROPSKÁ KOMISE. *Memorandum o celoživotním učení*. 2001, s. 2.

⁶³ EVROPSKÁ KOMISE. *Memorandum o celoživotním učení*. 2001, s. 3.

Stěžejní dokument v rámci České republiky je Strategie celoživotního učení ČR vydaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, jelikož se pokouší převést celoživotní učení do praxe. Jedná se o dokument, který „[...] je základním dokumentem pro ostatní průřezové a dílčí koncepce a politiky v této oblasti a představuje ucelený koncept celoživotního učení.“⁶⁴ Strategie upravuje cíle, jejichž dosažení by mělo probíhat za pomoci financí z evropských fondů.⁶⁵

Zahrnuje zásadní strategické směry:

- uznávání a prostupnost – vytvoření otevřeného prostoru pro celoživotní učení počítaje uznávání výsledků neformálního a informálního učení,
- rovný přístup – činit kroky vedoucí k podpoře rovnosti šancí v přístupu ke vzdělávání,
- funkční gramotnost – podporovat rozvoj funkční gramotnosti a další klíčové pravomoci,
- sociální partnerství – součinnost se sociálními partnery vedoucí k podpoře souladu nabídky vzdělávacích aktivit,
- stimulace poptávky – podněcovat zájem po vzdělávání u všech populačních skupin,
- kvalita – kvalitní vzdělávací nabídky a jejich podpora,
- poradenství – rozvoj poradenských a informačních služeb.⁶⁶

Na závěr je možné koncept celoživotního učení vylicít jako odezvu na řešení globálních otázek a celosvětových problémů, mezi které patří negramotnost, nezaměstnanost či zvětšující se finanční rozdílnost mezi chudými a bohatými. Vyzdvihuje proces učení a poukazuje na něj jako na činnost ze strany jedince, jelikož není možné zkušenosti získané praxí přímo předat, ale jen zprostředkovat. Koncepce celoživotního učení je neustále doplňována a aktualizována.⁶⁷

---

⁶⁴ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, s. 4. ISBN 978-80-254-2218-2.

⁶⁵ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, s. 4. ISBN 978-80-254-2218-2.

⁶⁶ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, s. 52–63. ISBN 978-80-254-2218-2.

⁶⁷ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Praha: DAHA, 1997, s. 17–18. ISBN 80-902232-1-4.

4.2 Profesní vzdělávání dospělých

Již bylo výše zmíněno, že z hlediska struktury je profesní vzdělávání dospělých zařazeno jako podskupina vzdělávání dospělých v rámci veškerého vzdělávání. Po obsahové stránce se jedná o proces vzdělávání dospělé populace (viz pojem dospělý) v profesních i pracovních souvislostech. Jinak definováno jako aktivita zahrnující celkovou přípravu dospělého člověka v rámci formálního školského systému, či veřejných institucí, případně samostudia na výkon určitého povolání.

Profesní vzdělávání dospělých upravuje jistým způsobem pojem další profesní vzdělávání. Profesní vzdělávání dospělých, jak bylo již zmíněno, zahrnuje kromě jiného i přípravu na vykonávání budoucího povolání ve formálním školském systému. Vůči tomu je termín další profesní vzdělávání specifictější, poněvadž zahrnuje všechny profesní, odborný růst dospělých jednotlivců po dokončení vzdělávání a následné přípravy na profesi v rámci formálního systému. Záměna těchto termínů tudíž není na místě.⁶⁸

Rozdělení dalšího profesního vzdělávání poté probíhá do následujících úrovní, jmenovitě se jedná o kvalifikační vzdělávání, rekvalifikační vzdělávání a normativní vzdělávání. K prohlubování, zvyšování, taktéž i získávání, udržování, obnovování a rozšiřování kvalifikace vede kvalifikační vzdělávání. Obsahuje též zaškolení a zaučení. Rekvalifikační vzdělávání jest nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti a dle Šeráka a Dvořákové „*rekvalifikací rozumíme změnu původní kvalifikace a získání kvalifikace nové [...]*“⁶⁹ Může být hned několika typů, jako specifická (osvojení si dosud nezískaných poznatků pro další pracovní uplatnění), nespecifická (používaná pro zlepšení možnosti uplatnění absolventů), či doplňková (vedoucí k rozšíření kvalifikace stávající). Vzdělávání, určené právní normou a zaměřující se na všechnu odbornou způsobilost nebo bezpečnost a ochranu zdraví při práci, se popisuje termínem normativní vzdělávání.⁷⁰

⁶⁸ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník lidské zdroje*. Academia, 2002, s. 36. ISBN 80-200-0950-7.

⁶⁹ ŠERÁK, Michal, DVOŘÁKOVÁ, Miroslava. *Profesní vzdělávání dospělých*. 2009, s. 23.

⁷⁰ PALÁN, Zdeněk. *Základy andragogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského s.r.o., 2002, s. 23.

Profesní vzdělávání dospělých tvoří významný prvek především podpory pracovního výkonu jedince a díky tomu podporuje i zlepšování produktivity celku. Z aspektu zaměstnanosti (hledisko aktivní politiky zaměstnanosti) je značným elementem při redukci míry nezaměstnanosti obyvatelstva, jako jednoho z hospodářských ukazatelů (redukce za pomoci např. rekvalifikace). Z hlediska celospolečenského je součástí vzdělávací politiky, jež má úlohu při převodu koncepce celoživotního učení do praxe.⁷¹

Správným výsledkem profesního vzdělávání dospělých jest osvojení požadovaných schopností, dovedností, ale i návyků, tj. běžných způsobů chování osob v daných konkrétních situacích. Nadále do procesů osvojování je možné zahrnout i postoje, které upevňují myšlení jednotlivce a které jednatel užívá při tvoření názorů. V neposlední řadě je výsledkem také transformace hodnot takového jedince, resp. dospělého, díky které může rozhodovat v jistých situacích, co jest morální a co morální není.⁷²

Uzavřít tuto podkapitulu lze přiblížením některých problémů a trendů provázejících profesní vzdělávání dospělých v rámci organizace v České republice i mimo ni. V první řadě je důležité vysvětlit, co vlastně vzdělávání v organizaci, tedy podnikové vzdělávání, je. Palán říká: „*Jedná se o systematický proces změny pracovního chování, úrovně znalostí a dovedností včetně motivace zaměstnanců organizace [...]*.“⁷³ Jinak řečeno takové vzdělávací procesy, odehrávající se v rámci organizace, ale i mimo ni a probíhající na pracovišti anebo mimo pracoviště.

Při pohledu na zaměstnaneckou vrstvu je nepropojenost strategie profesního vzdělávání dospělých se strategií podnikovou jedním z častých problémů. Na to navazují další nedostatky, kupříkladu nepropojení plánů konkrétního vzdělávání s plány pracovních postupů zaměstnanců či s plány individuálního rozvoje zaměstnanců. Za nedostatek lze považovat i to, že profesní vzdělávání dospělých se často dostává pouze vyšších sfér z pohledu hierarchie organizace, její struktury. Oproti výše uvedeným nedostatkům je naopak trendem dané oblasti rozsáhlejší orientace profesního vzdělávání na praxi, ale

---

⁷¹ MUŽÍK, Jaroslav. *Profesní vzdělávání dospělých*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 21. ISBN 978-80-7357-738-4.

⁷² MUŽÍK, Jaroslav. *Profesní vzdělávání dospělých*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 35. ISBN 978-80-7357-738-4.

⁷³ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Praha: DAHA, 1997, s. 86. ISBN 80-902232-1-4.

i trend inklinace k dálkové a distanční formě studia anebo e-learningu. Nastává též rozvoj outdoor tréninku a teambuildingu, řadících se do tzv. zážitkové pedagogiky.⁷⁴

---

⁷⁴ MUŽÍK, Jaroslav. *Profesní vzdělávání dospělých*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 108–109. ISBN 978-80-7357-738-4.

ZÁVĚR

Bakalářská práce vystihuje okruh lidských práv všeobecně se zaměřením na sociální práva, konkrétně právo na vzdělání. Danou oblast přibližuje jak z pohledu mezinárodního, tak z pohledu České republiky, kde je téma lidských práv a práva na vzdělání taktéž aktuální.

Celá práce byla rozdělena do čtyř organizačních jednotek – kapitol, dle zkoumaných oblastí. Jednotlivé kapitoly pak obsahují své podkapitoly pro konkretizaci daných širších okruhů.

První část práce uvozuje celou práci pohledem na základní lidská práva a jejich postupný vývoj ve společnosti z hlediska morálního i psaného, tedy vývoj dokumentů. Definiuje pojem práva na vzdělání a ukazuje jeho celospolečenský význam.

Následně bylo vhodné uvést jisté prameny práva s rozdělením na mezinárodní právní prameny a české právní prameny. Důležitých mezinárodních pramenů pro lidská práva je mnoho, avšak pro dané téma se oblast mezinárodních pramenů zúžila na oblast pramenů lidských práv Evropské unie, tedy i práva na vzdělání. Mezinárodní dokumenty o lidských právech se samozřejmě dotýkají i České republiky, přičemž ta má též svůj vlastní právní pořádek. Lidská práva, včetně těch sociálních, která obsahují i právo na vzdělání, popisuje Listina základních práv a svobod České republiky. S tou velice úzce koresponduje i Ústava České republiky, která je součástí ústavního pořádku České republiky.

Další organizačně samostatný útvar zůstává u legislativy České republiky, konkrétně u zákona č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Detailně je zde popsána struktura formálního vzdělávání v rámci České republiky, tedy jaké možné stupně vzdělání zákon rozlišuje a za jakých podmínek jich lze dosáhnout.

V poslední části se rozvíjí téma vzdělávání dospělých. Přiblížení tématu vzdělávání dospělých je z hlediska tématu práva na vzdělání důležité, jelikož posiluje povědomí o důležitosti vzdělání a vzdělávání v průběhu celého lidského života. Získávání znalostí, dovedností a zkušeností je jediná věc, která je časově neomezená, při správném

používání má trvalý charakter a nikdo ji nemůže jedinci odebrat. Je to určitá forma majetku, kterým jednotlivec disponuje a který mu značně umožňuje výběr a posun v rámci pracovního trhu.

Shrnutím celé práce lze konstatovat, že ze všech dokumentů jasně vyplývá skutečnost, že právo na vzdělání přísluší všem bez výjimky s tím, že základní vzdělávání je povinné. Dále povinnost vzdělávání žádný dokument ani zákon neukládá, tudíž nechává volbu na jedincích. Je v jejich vlastním zájmu vzdělávat se pro zvýšení hodnoty vlastní a tak i celé společnosti. Problém nastává v přístupu ke vzdělání, který má původ u rodičů. Špatný či žádný přístup ke vzdělání ze strany rodičů je mnohdy přenášen na děti a takto se předává nežádoucí model výchovy. Toto je problém především méně rozvinutých zemí. S tím poté souvisí další celosvětové problémy – negramotní jedinci jsou často zneužíváni i v jiných oblastech a jsou tak porušována další lidská práva.

O České republice se nedá hovořit jako o nevyspělé zemi. Nevlastní nepropracovaný systém vzdělávání a nemá k němu špatný přístup. Naopak, český systém formálního vzdělávání je na dobré úrovni. Problémy ve školských zařízeních se tak mohou nacházet v lidském faktoru (nedostatek kvalitních učitelů) a materiálním zajištění institucí – zde nastává nepoměr veřejných a státních škol vůči soukromým, které poskytují vzdělávání za úplatu a financují se tak z vlastních zdrojů, na rozdíl od státních a veřejných škol financovaných ze státního rozpočtu. Úroveň dosaženého vzdělání bývá často rozdílná, škola od školy má jiné nároky a vycházející studenti mají tím pádem různou úroveň znalostí, což se projevuje při případném pokračování ve vzdělávání či výkonu profese. Jako pozitivní se dá považovat snaha České republiky přiblížit se mezinárodní úrovni – výstupy jednotlivých škol (stupně vzdělání) jsou připodobňovány evropské úrovni a snaží se tak o rovnocennost dosaženého vzdělání s evropskými standardy pro ulehčení uplatnění jedinců v rámci celého evropského trhu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BLAHOŽ, Josef. *Úvaha o podstatě lidských a občanských práv*. Právník, 1998, č. 10

DUŠKOVÁ, Šárka. *Praktický průvodce právem na vzdělání*. Liga lidských práv, 2016. ISBN 978-80-87414-28-6.

FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium na Právnické fakultě Masarykovy univerzity*. 3. opr. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5626-8.

GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří, ZOUBEK, Vladimír. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. 3. vydání. Praha: Prospektum, 1999. ISBN 80-7175-077-8.

KALOUS, Jaroslav, VESELÝ, Arnošt. *Vybrané problémy vzdělávací politiky*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1262-3.

Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007. ISBN 978-80-254-2218-2.

MUŽÍK, Jaroslav. *Profesní vzdělávání dospělých*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-738-4.

PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník lidské zdroje*. Academia, 2002. ISBN 80-200-0950-7.

PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Praha: DAHA, 1997.

PALÁN, Zdeněk. *Základy andragogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského s.r.o., 2002.

PAVLÍČEK, Václav. *Občanská a lidská práva*. Praha: Aleko, 1992. Prameny a nové proudy právní vědy.

POTOČNÝ, Miroslav, ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné: zvláštní část*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-536-4.

ŠERÁK, Michal, DVOŘÁKOVÁ, Miroslava. *Profesní vzdělávání dospělých*. 2009.

ŠÍŠKOVÁ, Naděžda. *Dimenze ochrany lidských práv v EU*. Praha: ASPI, 2003. ISBN 80-86395-52-9.

ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*. 2. dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckova skripta. ISBN 80-7179-398-1.

TOMEŠ, I., KOLDINSKÁ K. *Sociální právo Evropské unie*. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-831-2.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Ostrava: Sagit, 1995. ISBN 80-7208-587-5.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Ostrava: Sagit, 1995. ISBN 80-7208-587-5.

Seznam použitých internetových zdrojů

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Mezinárodní klasifikace vzdělávání (ISCED 97)*. Odbor obecné metodiky, 2008. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20536112/022608.pdf/c483e906-0604-4212-824e-acc7cd9b2cf3?version=1.0>

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv, Protokol 1, čl. 2* [online]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z:
https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf

EVROPSKÁ KOMISE. *Memorandum o celoživotním učení*. 2001. Dostupné z:
<http://www.nuv.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/2001/ZP01PIIa.pdf>

Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. *Článek 13* [online]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z:
<http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinarodni-pakt-o-hospodarskych-socialnich-a-kulturnich-pravech.pdf>

OSN. *Všeobecná deklarace lidských práv, článek 26* [online]. [cit. 2019-01-22]. Dostupné z:
http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/12/UDHR_2015_11x11_CZ2.pdf

Prameny práva [online]. [cit. 2019-01-26]. Dostupné z:
https://wiki.iurium.cz/w/Prameny_pr%C3%A1va

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod [online]. [cit. 2019-01-29]. Dostupné z:
https://iuridictum.pecina.cz/w/%C3%Amluva_o_ochran%C4%9B_lidsk%C3%BDch_pr%C3%A1v_a_z%C3%A1kladn%C3%ADch_svobod

VÝBOR OSN PRO HOSPODÁŘSKÁ, SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ PRÁVA (UNCESCR). *General Comment No. 13: The Right to Education* [online], 8 prosince 1999, E/C.12/1999/10 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z:
<https://www.refworld.org/docid/4538838c22.html>.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z:
<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

SEZNAM ZKRATEK

EÚLP	-	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
LZPEU	-	Listina základních práv Evropské unie
LZPS	-	Listina základních práv a svobod
OSN	-	Organizace spojených národů
UNCESR	-	Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Účast ve formálním vzdělávání dle věku a typu vzdělávání.....	35
Obrázek 2: Účastníci formálního vzdělávání dle stupně studia, věkových kategorií a typu vzdělávání	35
Obrázek 3: Důvody účasti ve formálním vzdělávání dle věkových kategorií a typu vzdělávání	36
Obrázek 4: Struktura neformálního vzdělávání dle typu aktivity a orientace vzdělávání (18–69 let).....	36
Obrázek 5: Účast v neformálním vzdělávání dle orientace vzdělávání, věkových kategorií a pohlaví	37
Obrázek 6: Účast v mimopracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle věkových skupin a pohlaví.....	38

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Markéta Hájková

Obor: Vzdělávání dospělých

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Právo na vzdělání v České republice z pohledu recentní právní úpravy

Rok: 2019

Počet stran textu bez příloh: 40

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 19

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 9

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Víšek